

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 134

ANY III

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa orsa— Acullit com a propi al foraster que a treballar hi vinga. Vn manany a cobrar, a fer lleys y a judicar, cada hu a casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y pocs, actius y inteligents.—Enoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradorf d'avenços de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensopida utina.—Intimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del ferrocarril y de las m. nas els fruits y minerals. Las algues de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill llegitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegut us ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervindre en lo govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pear, ob tenirho tenim lo precís: Forsa, riquesa y inteligencia. Repri mim el vicí del egoisme y exaltèm la virtud que a cap ens manca: L' amor a la Patria.—LLUIS DOMENECH Y MUNANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 29 Juliol de 1905.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contén guts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diumenge 30 VII Sts. Abdón y Senen mrs. y Sta. Donatila vg. y mr.—Dilluns 31 St. Ignasi de Loyola fr. de la Companyia de Jesús.—Dimars 1 d'Agost Sant Pere Advíncula, Stas. Fé, Esperansa y Caritat vgs.—Dimecres 2 Ntra. Sra. dels Angels, St. Alfonso Maria de Ligorio b. y dr. y St. Esteve papa y mr.—Jubileo de la Porciúncula.—Dijous 3 La invenció del cos de St. Esteve proto-mártir.—Divendres 4 St. Domingo de Guzmán cf. y fr. y St. Aristarch b.—Disapte 5 Ntra. Sra. de las Neus.

Tal el poble, tal el govern

Es massa cert alló de que cada poble te 'l govern que 's mereix. Es un acsioma fruit del sentit comú.

Un poble apàtic, embrutit, escageradament egoista, mereix un govern absolutista, imposador y d'ambicions personalistes. En cambi un poble actiu, concient y d'ideals progressius, mereix un govern franc, d'iniciatives y paternal.

L' historia de tots els pobles n' es bon testimoni. No hi vol dir res qu' alguns fets y determinades epoques diguin lo contrari; elles son crissis passatjeres, circumstancies tranzitories, evolucions que determinen al cap de vall el veritable estat d' un poble.

L' Espanya d' avuy y 'l seu govern confirman la regla, l' acsioma. Som un poble inconcient y embrutit ab cent y un egoismes politics. Les lluites de partits, de colles son el nostre *dellectanti*, l' ilusió del nostre ideal. Per aixó, també els nostres governs viuen esclussivament sacrificats a l'esperit dels partits politics. Els interessos d'aquets, que son de personalismes, may d'idees, es lo qu' es pospa al bé del país. El país viu anémic y 'l govern també. El país no té ideals y 'l govern tampoc.

Y si es cert que se'n predican molts d'ideals del tot bons; que hi ha algunes personalitats politiquas que 'ls defensen y proclaman als quatre vents, també ho es, per desgracia, qu'ells son supeditats a la politica egoista de les mateixes personalitats, que ab ses preocupacions de partits, malgasten tots els seus esforços. Lo que predican desde la bandera del seu partit a l'endemá ho atacan o desvirtuen perque es defensa en la bandera del partit contrari.

Y en tot aixó l poble, res, va seguint la professó. Es decanta assí o allá, sens orientació decidida y enérgica. Se com pren que en aquet estat qu'essencialment es *neutre* y accidentalment de parcialitat momentánea, el meteix poble contribueixi a sa propia dissort y ruina: apoyi les mateixes personalitats politi-

ques que l' han d'esclavisar, esganyar y esplotar.

Ho tenim ben clar en un fet d'actualitat. Tothom trona contra 'ls drets de consums, els més odiosos qu' es puguin imaginar.

Doncs be; venen unes eleccions y 'l poble, o 'ls que voten, ho fan, molts en favor, precisament, dels qui ab son vot al Parlament han de se els sostenedors d'aquells danysos y insoportables drets. Y voten, ¿perque? perque es d' aquell partit o es el candidat d' una personalitat politica de la que n' esperen un favor que l' han de pagar cent cops.

Aquest, realment, es el nostre mal. Som un poble inconcient, escageradament egoista, donat en cos y ánima als partits politics qu' ens fan barallar continuamente per futeses personals y per aixó no aném en lloc, descuidant, practicamente, la nostra prosperitat y benestar, encara que no de boca. Per aixó 'l govern que tenim está a la nostra altura. Tal el poble, tal el govern.

J. Jordá.

De llengua catalana

Segons lo modo de ensenyarse la llengua castellana a Catalunya, l' instrucció queda molt curta é incomplerta; diem l' altre dia: y com a proba senyalavem un fet que tothom pot veure, si no te 'ls ulls clucs. Y ab aixó veniem a parlar, que a la nostra terra's deuria ensenyar primer la llengua nostra, pera poder fer després un estudi profitós de la llengua castellana, o de qualsevol altra; doncs, atenant la dificultat en lo apendre, tant dificil els es als catalans la llengua castellana com la catalana, dic mal, mes dificil els es la primera que la segona.

Diuen que la llengua castellana es rica, harmoniosa, abundanta: es veritat, ho regonéc: pero a n' eixa abundancia y a n' eixa riquesa trobo jo una mina no menys abundanta d'obscuritats, que's presta molt bé pera parlar impropriament casi sempre, si no's posseeix una mica la llengua. La francesa, en cambi, per la seua concisió y pels seus sons, casibe idéntics al de la llengua nostra, resulta mes facil pera 'ls catalans: de modo que's pot dir sense por d'equivocarse, que un catalá arribará a dominar mes prompte la llengua francesa que la castellana.

Peró deixém aixó y no'ns apartem

del punt principal de la qüestió.

Las llenguas totas tenen quelcom de natural, quelcom d'artificial y quelcom de científic. ¿Que té d'artificial ó científic lo llenguatge del ignorant que solsament ha sentit y parla la llengua de sos pares? Rés: y aixó no obstant, l' entendreu perfectament tant si us demana pá, com si us demana vi. Pero pregunteuli si lo es article ó pronóm, y si pa es sustantiu ó adjectiu, y s'arrosarà de muscles, si no's posa a riure. ¿Perqué? Perque ell, rústic y tot, no'n sab rés de tots aqueixos artificis; no te res mes a sobre que lo que Deu naturalment li ha posat. D'ei-nos rústics, que parlen segons lo seu corrent ó natural, los hi ha que, com si s' escoltessen, enrahonent bé, molt mes bé que uns altres tal vegada de natural mes deixat; y a n' aixó homens espabilats s'hi ficaren, y van anar poquet a poc establintne regles y mes regles pera enrahonar bé.

D'assi naisqué la Gramática, art, conjunt de regles, diguis com se vullgui. També's convingué en alguns senyals grafics representatius dels sons ó paraules y al mateix temps espressius de les idees del enteniment, quedant d'aqueix modo inventada l' escriptura ó art d' escriurer, de modo que 'l parlar y escriurer be, es degut a las regles de la gramática, arbitrarias si's vol, però ben fundadas a'm la naturalesa mateixa del llenguatge. La part científica de la llengua consisteix en aquelles cosas que miren al origen, estructura y transformacions del llenguatge, fentne aixís un estudi comparatiu d'una ab un'altra llengua.

Tenint aixó'n conte que no's deu deixar caure en sac foradat y considerant que l' art fou inventat pera dirigir la naturalesa, com ho dient los antics y's despren també de lo que lleugerament hem apuntat, se ven clar com la mateixa llum del sol, quant malament se procedeix a Catalunya en la ensenyansa. Perque lo natural y 'l modo d'esser del nostre poble es catalá; y eixe natural quede arrenconat, y d'eixe modo d'esser no se'n fa cas; y un cop se'l vol instruir, de cap y de cos se'l lligue de tal manera, possantli a las seuas mans un art que, si be serveix

perfectament pera dirigir un altra naturalesa diferenta de la nostra, es pera nosaltres un obstacle que'ns impideix fer un brot de net a n' els nostres estudis elementals.

Y si aixó que'ns dicte la rahó no 's vol creurer, que ho preguntin als sinyors Mestres de Catalunya, quins se desvetllen y 's fan a trossos per ensenyar una llengua que no es la nostra, convertintse aixís son treball ab lo d' aquell que a n' un terré sorrós tractés d' alssar un palau.

(Continuarem).

J. M. A. PBRE.

Ulldecona 26 Juliol 1905.

Lo Germá de las Escólas Cristianas

Jo l' he vist que en la flor del seus anys
A Jesús ja 's volgué consagrar,
Y prevint del vil mon 'ls enganys,
Cap plaer son cor pot cautivar.
Jovenet 'l Germá de la Salle,
Dia y nit, en lo camp del Senyor
Per la infancia veuren que treballa
Instruintli ab paciència y amor.
Com Jesús ab veu tendre pregona:
«Infantets acosteuos a mi»
Vol donalsi ensenyansa ben bona
Vol guardar del seus cors lo jasmí.
Y d' eix modo fa guerra al infern
Qu' ha jurat tots los cors pervertir
Pro... ans que 's marcin las flors del Etern
Prefereix mil vegades morir.
Satanás ab rencor li murmura
¿Que 'n traurás de tans anys de neguit?
¿Que no ho veus, infelis criatura,
Que traballas en va y sens profit?
¿Que no ho veus que 't desprecia l' infancia?
Y ningú a consolarte may vell!
¿Qui sosté la teva constancia?
—Y 'l Germá li contesta:—la Fe!
—En las tevas fosquissimas aulas,
May hi arriuan perfums de jardins,
Ni tampoch els dulsors de las taulas
Enramadas de exquisits festins,
En lo mon, tot son goigs y alegrías,
Y tu vius en eterna temparça
¿Qui t' anima en tas negras fol lias?
—Qui m' anima? Respon: l' Esperança!
—L' Esperança? l' ilusió mentidera,
Ben en va son nom vas invocan;
Ta esperança es fol lenque quimera....
¿Qué 'm fas riurer «ab la teva Esperança!»
Si l' infant que está avuy baix ta esfera
L' endemá de tu ja s' ha olvidad....
¿Qui t' fa dons treballá ab tal fal lera?
—Dons treballa per la Caritat!!!
Puig jo vull ser amic de l' infancia
Que es floreta que roba 'l meu cor,
Son mes dolços los fruits de constancia
Que 'l plaer que tu 'm pintas traidor!
—Pro, en lo mon....—¿qu' en lo mon?—tot
—Ben en va mal esprit obstinat
Entristir intentas ma ecsistencia,

Mentres tinga la bona consciència
De ma propia y viril dignitat
Entre sos torbellins l' hauracan
Desvanirà tá paraula impura;
Puig jo tinch per divisa segura:
¡L' Esperança!, la Fel y Caritat!

RAMÓN NONAT.

De re agrícola

Considerant convenient parlar un poc dels fesols per ser lo temps que solent sembrarse en l'horta de Tortosa, dirém algo del que sabem, per haver seguit la costum dels pagesos de la Comarca.

Té tanta importancia lo fesol a Catalunya, que pareix estrany no s' haysa fet un estudi serio de dit llegüm y posar als propietaris y pagesos al corrent de la llavor que més convinga segons los punts, y del fém que millós resultats donen y també del abono mineral que barrejat al fém ajuda al' aumen de la cullita; terra més apropiat, y treballs consiguents de conservació pera lograr un máximun de producte.

Jo pos (tal vegada 'l' ménos indicat) vaig a permetrem dir quatre paraules pera esmenar en algo part de la rutina de la comarca que tants perjuins reporta segons los anys.

Son moltes les varietats del fesol, pös se minjen en bajoca alguns com los rojets de bajoca blanca y los de bajoca roja y morada. D'aquestos avuy no m' parlarém; mos referirém als blancs pera granar de quina classe tants sen sembren y tants dinés valen. Pera ben ferho a la terra destinada a fesols, s' hi deu donar tres relles y solcar no molt ample, una mica més junt que quant se solca pera patates. Si la terra es prima, en dos relles ja n' hi ha prou, no convé llaurar som, pos pera anar bé lo menos havia de fer la rella un pam de güaret, perque 's una classe de llegum que li agrada molt la terra tova avants de sembrarlo.

Ja solcat, se rega la terra, d'ordinari, perque a últims de Juliol sol plourer poc y convé pero molt, que'l regador siga un home grant y d' enteniment en motiu de que com ha d' nar lo regador per damunt del cavallá tirant baix a l' aygua del solc los tarrossos més grossos que trove per damunt del cavallá, pera que ja amerats se desfassen y asmenusen; regats los solcs no molt plens, se dixá la terra hasta quan está a punt de tirari la llevor.

Es bona practica posar en remull la llevor que s' haysa de sembrar, y no sembrar los que suren, pos alguns d'estos ja no surtirient perque 'l' grill, siga perque siga, ha perdut la forsa vital; no convé tirar la llevor molt espesa, pos si la terra está ben amanida de fém, creient tant les fessoleres y posen tanta rama que no es veu si al florir perden poca o molta flor.

Segons s' aconsella, perque l' experencia ho acredita, que la llevor tinga dos anys millós qu' un, perque diuent que doná més producte la llevor de dos anys. Jo soc de paré que la costum de sembrar a raig en l'horta de Tortosa se llansa massa llevor, creient, que convindria més sembrar a motes com los fesols encantats o siga de pam y mitx a dos tapantlos en quatre o cinc dits de terra.

No convé cavarlos molt subint, perque hay vist natar una taula de fesols per un cavó donat massa fondo; en un cavó 'l' seu temps tinent prou.

Lo fesol, encara qu' es llegum, es un poc aixaropador no dexan tan bon soto com pensam, per aixó, lo fém que suposa ha de ser ben fet de corral de cavall si pot lograse, y si volent posar abonos minerals, s' hi posant los que siguent a bundants en fosfats.

En la comarca se te la costum de regar los fesols en hores que'l sol ja vá pel mon, perque diuent los més que no convé als fesols lo regarlos de nit y demati; no puc dir si aquesta practica s'

apoya en la esperencia o en la rutina; pero contaré una historieta en la que vaig intervindre per casualitat en lo terme del poble d' Aldover a dos hores de Tortosa.

Me trovaba a un hort que partix lo canal de rec, en dos parts prop d' iguals que quan se vá fer lo canal eren les dos d' un amo; siga pel que vullga, la part que's vá vendre tenia estalladó o boquera pera poder regá de peu del canal, modo de regar molt barato, si sel compara en lo regar de noria, també hi havia pou noria pera regar; pero ¿com podía jo pensar que podentse regar de peu ó estalladó se presentés un pagés vell en un mal burret que li havien llogat pera regar y que va posar a la noria pera regar un bon trós de fesols molt bons al pareixe pos tenient molta rama y bon coló? Me va crida l' atenció lo que feya y m' atanso cap a n' ell pera que fés lo favor de dirme (si no li sabia mal) perque, podent regar de cop del canal, havia llogat lo burret y fersen quartos podentlos estuviá; — perque, me respon molt atent fá molts anys qu' asperimento, quel' aygua que baixa pel canal baixa tan calenta qu' es calda les fessoleres si la soltam quan fá sol, y perque tinc eixa mania (segons alguns) pero qu' ha mi me vá molt bé; pos arreplego terra per terra y fém per fém y llavor per llavor més recapte qu' els que m' tracten de maniat; y jo en quan als fesols al modo de regar ho atribuhixo, en eixes o paregudes paraules me vá contestar aquell pagés vell, dihentme ademés moltes atres coses de les practiques d' alguns hortoláns, lo deixats que son, lo malament que fan les faenes, y sempre fora de temps.

ALIIQUIS HORTICULTOR.

El centralisme en crisis

Es lley política general, que 'l' principi despótic es debilita á mida que s' exten. De Greef, creu que, per aquella lley, el despotisme no pot realisar la unitat política del género humá, defensant el regimen federatiu com l' únic viable á las nacionalitats y l' únic que pot arribar á fer real la suspirada unitat de la humanitat.

Nosaltres creyém que 'l' centralisme es un principi despótic. Fill de la dominació d' una rassa ó poble sobre una altre rassa ó poble; nascut per la violència ó per la superposició de cosos extranyes á la vida nacional, té sempre 'l' centralisme un vici d' origen que 'l' fá inepte pera 'l' desenrotlló de la vida social. Naturalmente que quan el centralisme es concreta ó limita á un sol poble, el seus efectes son menys notables y per lo tant no son, tant dolents; pro observis que, en la vida práctica, gaire bé may es dona el cas d' un Estat nacional, sinó que la inmensa majoria son Estats compostos de varias nacionalitats, subjectes á la marxa que 'ls hi asenyala la rassa dominadora, y pera aquets parlem.

En aquets cassos, que repetim, son casi bé tots, la vida dels oprimits es cohibida pels dominadors, y naturalment que aquella no dona tot lo que podría donar.

Pro avuy el principi del centralisme está verdaderament en crisis. De semblansa exacta ab el despotisme, segueix aquell, la ruta d' aquet últim, ja que no es comprenen separats, puig 'l' un es necessari á l' altre; de la mateixa manera qu' al despotisme, li es necessari la creencia de la procedencia divina de la persona qu' exerceix la autoritat.

Aquesta creencia la veyem en totas las civilizacions antigas. Els indis que feyan naixer las castas dels membres del cos de Brahama, divina també creyan la persona autoritat; els egipcis, conceptuaban divins als seus faraons; els Romans, elevaren á la categoria de Deus molts dels seus Reys; las civilizacions americanas anteriores al descubrimient de Colon, en la majoria tenian al Sol per Deu y 'ls quefes de govern per fills del

mateix, y com ell deslumbrants, de manera que no era permés mirarlos de fit á fit.

Totas aquestas creencias desaparegueran ab la creixensa del cristianisme. El cristianisme no considera divina— ¿com pot considerarlhi?— la persona qu' exerceix la autoritat, com es creya avans; sinó que hi considera á la autoritat en sí, en quan es element necessari pera la vida de la societat y del home, creacions de Deu. D' aquí nasqué la crisis del despotisme, ja qu' ajuntant an aquell principi, el de la igualtat dels homes, fou impossible sostenir en el camp humá la esclavitut y en el camp polític l' autoritarisme.

Al mateix temps que ha devallat el despotisme, el centralisme ha perdut la seva basa. ¿Com es possible dominar á un poble, si la autoritat no pot dominar ni als homens, sent son deber sòlsament ser el primer servidor de la comuna patria? ¿Y com es possible dominar als homens, si tots son iguals devant de Deu?

No es diga, es contra de lo dit, que escriptors descreguts han afirmat la democracia, y qu' aquesta, per lo tant, ha crescut fora del terror cristiá; perqué, en tot autor hi ha sempre qu' examinar lo qu' es original y nou, lo qu' es sol á defensor, y després, tot lo que era ja á l' ambient, y que deu per lo tant, á generacions anteriors.

Res naix expontaniament en la terra: la afirmació d' avuy es filla de lo qu' ahir es creya y es limita molts vegadas á ser una consecuencia llogica de lo d' ahir; no procedint may la naturalesa ab salts.

Per aixó creyém que desfet ja 'l' despotisme, la seva consecuencia llogica en l' orde polític, qu' avuy viu encare mercés á la forsa adquirida, está ja en crisis discutintse per tothom la seva validesa dintre de casa, y aixó fá esperar que aviat desapareixerá d' aquesta terra.

Tots els síntomas ho indican y aquets may fallan.

Invents y curiositats

El sacerdot Mgr. Luigi Cerrebotani, s' tróva actualment a París.

Per mediació del embaxador de Fransa a Londres entrá aquell en negociacions ab el ministre de la Guerra francés, a qui Mgr. Cerrebotani ha detallat sos invents que son el «selector», el «teleautógrafo» y «teletopómetro».

El «selector».

Es aquest un aparell que a Inglaterra ha tingut gran éxit. Permet mitjansant un sol fil establir simultaniament totes las comunicacions telegráfiques y telefóniques en les direccions que s' vulguin.

Mercés a n' aquest aparell electromagnético se pot, sens multiplicar els fils, instalar una xarxa pera trasmétre d' un modo simultani molts despaxos dirigits a diferentes estacions, sens que una comunicació pugui confondre ab altre y sens que cap de dites comunicacions pugui influir més que 'n l' estació á que está destinada.

S' han realisat varies esperiencias, ab el «selector» a Londres, Milán y Roma.

La direcció de Telégrafos de Londres está preparant un projecte encaminat a la introducció del invent en els serveys d' Inglaterra y de les Indies.

Póden servir els fils actuals y el «selector» sòls ha d' instalarse en les estacions de surtida y arribada.

El «teleautógrafo».

Per médi del «teleautógrafo» se transmét telegráficamente un dibuix, una plana escrita, ab els caràcters que 's vulgui.

Els transmisor escriu odibuixa valentse de una pluma que no está lliure, pero que pot moures ab la metexa rapidés que una pluma ordinaria.

La citada pluma comunica sos moviments a altre aparell per médi d' un sistema ingenió, y aquest sistema constitueix la novetat de la invenció.

Gracies a n' aquest invent Mgr. Cerrebotani ha lograt triumfar de les dificultats ab que topá Edison.

El «teletopómetro».

Ab aquest aparell pot determinar-se les distancies, l' altura, la profunditat dels objectes que a llargá distancia se trobin en moviment.

Queden per lo tant suprimits tots els pesats càlculs de la geodesia.

El «teletopómetro» permet conixer al moment la situació topográfica de lo que un veu, y axis com la fotografia no 'ns dona més que 'l' aspecte, el teletopómetro facilita mapes, planos, proyeccions ab el relleu y dintre de l' escala que 's desitja.

Desde dalt d' un barco de guerra, tant en marxa com parat, se pot obtenir ab una precisió matemática la topografia d' una plassa forta, el calat d' una flota en moviment y tot lo que 's trobi baix l' acció de la vista del espectador.

Aquets son els invents que s' deuen a monsenyor Cerrebotani, que després de grans y continuats estudis ha conseguit alcansar un estraordinari avens pera la ciencia.

Els aparells de que avans ens hem ocupat reportaran grans ventatjes a tots els que s' valguin d' ells, y la humanitat deu agrairlo a un home de ciencia y talent, aun home que vesteix sotana, a un sacerdot, a un... *oscurantista* renyit ab el progrés, com dirien els que sòls busquen son... progrés particular.

Conservació dels ous

Varis dels procediments que s' empleen pera conservar els ous, ún dels quals consistent en introduir l' ou en aygua de cal, té l' inconvenient de que al cap d' algún temps, penetri l' aygua per endosmosis a través de la escorfolla, donant al ou un mal gust. Donés bé, pera salvar aquest grave inconvenient, basta barrejar ab l' aygua de cal un 6 per 100 de cloruro de sodi o sal comú, ab lo qual se conseguex aumentar la densitat del líquid, impedit axis que penetri al interior del ou. Per aquest procediment se logra conservar l' ou durant sis meses, al cap de quin temps se 'l' trova fresc com si fos posat de poc.

Nou cultiu pera les roses

Tots els jardineros empleen la sang com adop en el cultiu de les roses, ab éxit molt satisfactori. La manera de prepararla es la següent: se posen en un pot gran set litres de sang, y tan aviat com comensa a descompondres si afegexen 115 graus d' ácid muriatic y la metexa cantitat de protosulfat de ferro, barrejan-

ti avans aquestos ingredients. La sang se torna pols, fosca, que 's conserva molt temps y pot servir en qualsevol época del any.

NOTICIES

¿A quant dirían que puja la «riqueza oculta» de la pobre Andalusia?

Per territorial, a tres milions d'hectàreas; per ramaderias, a cinc milions de caps.

Comptant que cada hectàrea val a vuit duros, el valor de «la ocultació» puja a mil cincents milions de pessetas, que al 3 per 100 de venda, donarian quaranta cinc milions anyals, que represetan para l' Hisenda set milions de pessetas de tributació.

Aquesta «ocultació» es provada: ara, figurinse lo que no s'ha pogut provar.

Pero segueix essent «ocultació». Y seguirem donant als andalusos milions y més milions cada any pera «remediar la crisis».

No, si es una ganga eser espanyol dels que pagan.

La direcció general de Registres y del Notariat ha disposat que «ls párrocos, lo mateix que «ls notaris remetin del Col·legi notarial per cada acte de última voluntat que hagin autorisat ó autorisin a contar desde primer de Maig últim, una peseta que haurá de satisfer l'otorgant servint pera contribuir als gastos que ocasiona aquest servey y de quin producte corresponent la meytat al expresat Centre. Pera facilitar aquesta recaudació s'ha creat un sello especial de valor una peseta del quins están provehit los Delegats dels districtes notarials a quins deurá acudir-se per la adquisició dels que necesitin, poguentse també adquirir-se directament en los col·legis.

Els reclutes qu'han de presentar-se en el mes de mars de 1906, que son les quatre quintes parts del reemplás de 1904, podran redimirse fins el dia 30 de Setembre próxim, en quina fetxa acaba el plasso concedit pera aquesta operació. Els del present any de 1905, que serán cridats a files a principis de 1907, deurán redimirse durant els mesos d'agost y setembre de 1906.

El senyor Lluch (Ex-Alcalde de Barcelona) va enviar una circular als alcaldes de tot Catalunya excitantlos a cooperar a la obra del diccionari del idioma catalá, em presa per mossen Alcover.

Alguns alcaldes han contestat demanant butlletins, y eedulas y prometen ajudar ab sa cooperació a tan patriótica com culta empresa.

Suposem que l' nostre Ajuntament també haurá demanat cédulas pera omplir dats lo imens arsenal que té en pergamins y llibres manuscrits y impresos en son arxiu y biblioteca del Museo.

Lo dels apotecaris municipals titulars

Del mateix modo que desde Madrid ens imposan metges municipals pera visitar a malalts pobres, encara que no n'hi hagi cap al poble, tractan d'imposarnos els corresponents apotecaris que no fassin las receptas d'aquells metges que no visitarán senyalantlos sous que haurian de pagar els municipis.

Com es natural, aixó ha sublevat a tots els ajuntaments y han formulat enérgicas protestas per ficarse'l Govern Central en cosas que son exclusivas dels municipis.

L' «Academia Pedagógica Catalana» ha enviat al ministre d'Instrucció Pública la següent protesta: «Excm. Senyor: Aquesta «Academia Pedagógica Catalana» protesta de la contestació donada als «Estudis Universitaris Catalans» pel «Consejo de Instrucció Pública» denegantli permis pera explicar a la Universitat de Barcelona en llengua catalana.

Ferits al mitg de l'ànima com a catalans, com a ciutadans y com a pedagocs, unim las nostras protestas a las de las Asociacions que han alsat y alzarán la seva veu contra «ls distints extrems de la ciutadà real disposició; però d'una manera més enérgica, si així pot dirse, per lo que té d'antipedagógica y atentatoria a la novissima ciencia educadora.

Es tan universalment sapigut ja que «l'métode d'ensenyansa exigeix com a instrument d'intellecció la llengua natural del alumne, que creuriam fervos una ofensa suposar que ignoréu lo que está escrit en las primeras planas dels elements més resumits de Pedagogía.

No es qüestió d'endinzarse en las materias abstrusas de la llógica y de la exteriorisació de las ideas, ni tan solament en l'origen secular de las llenguas sobre la base de la mentalitat y la fisiología nacional. Cosa rudimentaria de sentit comú y educació, fins la defensen las atrassadas pedagogias que s donan en las primitivas, encarcaradas y vergonyosas Escuelas Normals que té organizadas tan pessimament aquest Estat, sense protesta del citat «Consejo de Instrucción.»

Lamentém, Excm. Sr., que disbarats tan elementals com els que'ns ocupam, arribin al estranger ab las dobles rodas de la firma real y l'opinió d' aquet Consell que la gent de fora creurá que, sent real y suprém, representa tota la ciencia pedagógica de l' Espanya retrassada.

Quan la barbra Russia ha autorisat fer rescripte imperial l'ensenyansa en las llenguas nacionals, será curiosa l'opinió que formarán els pedagogos estrangers d'aquesta Espanya ignoranta y d'aquets sabis consellers de Real Ordre, que ignoran lo que sab l'Estat més retrassat de l'Europa moderna.

Retallém del Ciero:

«El señor gobernador civil ha manifestado respecto del mitin autonomista anunciado para pasado mañana en Mataró, que la autonomía solamente puede tratarse desde el pun-

to de vista administrativo, porque la autonomía política es separatismo».

Suposém que aquesta bestiesa es una bestiesa del Ciero.

S'ha senyalat el dia primer d'agost propinent pera l'ingrés en caixa dels minyons del reemplás de 1905, y «ls declarats soldats per la Comissió mixta de Reclutament pertanyents alsreemplassos de 1902, 903 y 904.

Espanya y Fransa son els dos paissos en que la tarifa postal entre provincies resulta mes cara.

A Alemanya el franquetj d'una carta costa 12 céntims y mitj, sempre que no passi de 20 grams, de 20 a 250 grams, se pagan 25 céntims.

El preu a Inglaterra es de 10 céntims fins 28 grams y mitj; 15 céntims, desde 28 grams y mitj fins a 57, y passant d'aquet pes se deu afegir 5 céntims per cada 57 grams o fracció.

A Suissa una carta costa 10 céntims fins als 250 grams.

Els espanyols, hem de pagar 15 céntims per cada 15 grams o fracció; una carta que pessi doscents grams a Suissa, a Bélgica, o als Estats Units, valdria sols 10 céntims; a Alemanya, 25; a Inglaterra, 30; a Espanya, casi espanta «l diro, **!duques pessetes y deu centims!**

A mes al estrangé no han d'anyadirhi els sagells d'urgencia que'ns costan 20 centims si volem que arribin a puesto ab la mateixa prestesa que «ls de allá.

L'incansable senyor Flos y Calcat, director del col·legi catalá de Sant Jordi no para en sacrificis de cap mena pera montar la seva escola a l'altura que requereix una sólida instrucció. Darrerament segons un prospecte que «ns ha sigut enviat s' está gestionant, ab treballs pràctics, y ben secundats la construcció d'una *Granja Escolar Catalana*, que aixis s'anomenará lo parc en projecte. Los alumnes que concorren a dita escola obtindrán aixis un lloc d'esbarjo, ahont a mes dels jocs propis pera sa edat, tindrán classes pràcticas al ayre lliure.

La Comissió d'acció política de la «Lliga Regionalista» de Barcelona, com a resultat de les reunions celebrades en lo domicili del senyor Güell y Bacigalupi, ha acordat lluitar en las futures eleccions legislatives per les majories en la circumscripció de Barcelona y per los districtes de Manresa, Mataró, Igualada, Sant Feliu de Llobregat, Granollers, Vilanova y Geltrú, Sabadell, Vich, Olot, Torruella de Montgri y Vilademuts y probablement també en alguns d'aquesta provincia y Tarragona.

Se atribueix al senyor Montero Ríos la afirmació de que avans de que's falsifiqui el sufragi está disposat a que sigui derrotat el Govern, en qual cas se retiraría pera deixar el lloc al vencedor.

Ens sembla be, pro no está conforme en lo que en un diari de Barcelo-

na llegim referent a la resolució presa per lo Governador Civil Sr. Fuentes que diu que «cueste lo que cueste, suceda lo que suceda, el Gobierno de S. M. ganará las elecciones en Barcelona».

Dilluns dia 31 ab motiu de se la festa de San Ignaci es preparan grans funcions religioses en el propé arrabal de Jesús, havense repartit uns bonics programes.

Llegim:

«Está per fer l'estadística dels governants y representants en Corts que ha tingut Catalunya durant lo siglo XIX, però es ben segur que ni un *cinc per cent* han sigut fills de la terra. Com deya «l difunt Bisbe Morgadas, hem sigut regit», administrats y judicats en castellá y seguim essentho. Y ara com si no'n tinguessim prou ab los diputats, senadors, y la major part dels bisbes, canonges, magistrats, delegats d'hisenda tots ells castellans, ara «ns vindrán també «ls notaris, los comptadors, los metges, los secretaris municipals, los mestres, los carretaires y prompte «ls arquitectes.»

Per manera tots forasters tots *hidalgos* que venen a menjá el pá a la *egoista Catalunya*, guanyat y suat *por los egoistas catalanes.*

Y a los *hidalgos andaluces* fá pocs días els varen repartí 12 milions y ahí se va acordar darlos 484.000 pessetes per camins vehinals y 1.520.000 pessetes pera carreteras y a natros lo prime que va fersé al cambi de ministeri va se suspèndre las subastas anunciadas pera la construcció de carreteras a Catalunya. Y viva..... alló.

Firmat per un Sacerdot s'ha repartit un homenatge dedicat al virtuós Bisbe que fou de Tortosa D. Joan Bta. Beschi, en el que se resenyan los molts mèrits y virtuts que reunia, particularment se fá notar sa molta caritat y abnegació en bé dels seus diocesans, pera quins vá expossar en diferentes ocasions la vida. Ell esquiab motiu de haver obtingut Tortosa un senyalat favor de la Verge, fundá y costejá el convent de la Purísima lo que li valgué la distinció de que sos restos fossen conservats en lo presbiteri de la iglesia de dit convent ahont hi ha una taula conmemorativa.

Una semblant distinció han merescut també los restos del fill de un ric comerciant, qu'ha viscut bastans anys a quí Tortosa La traslació de dits restos del cementiri a la esmentada iglesia té que tenir lloc el dia 7 d'Agost ab gran solemnitat.

Molt aportú y ajustat a rahó estaba lo *Diari de Tortosa* al demaná fá pocs días que los billets d'anada y tornada de Tortosa a l'Ampolla fossen valts pera aprofitá el tren qu'arriba a Tortosa a las 11 delmatí.

Fem per lo tan nostra, la seua demanda.

Bona noticia per los que manan y per lo tant mala per los que volan maná.

El ministre de la Governació senyor García Prieto, ha dit que'l Govern renuncia a cambiar Alcaldes de R. O., encara que está en la seva potestat el ferro, perque no vol que pugui pendres com a arma que esgriméx el Govern pera fins electorals.

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O CATALANA

Pegala una edició monumental
Il·lustrada per Xiró
del poema de Mossen Verdaguer

"L'ATLANTIDA"

Surt cada diumenge—Un any Ptes. 30—Mitx any Ptes. 15'50—Tres mesos Ptes. 8—Mallorca, 287—BARCELONA

LA PRÉSERVATRICE

La mes antiga de les companyies franceses contra ls accidents Autorizada por R. O. de 15 de Abril 1901, de conformitat ab lley de 30 de Janer de 1900, referent als accidents del treball.

DOMICILI SOCIAL
En son hotel, 18, Rue de Londres, PARIS
CAPITAL SOCIAL

CINC MILLONS DE FRANCS.

Seguros individuals, colectius, de carros coixes, caballeries y accidents de tercer a primes reduïdes.

Agent general en Tortosa—Vinaroz, y sas respectives comarcas:

JOAN ESTEVE

Gran fabrica de terrisseria y objectes refractaris

de
D. JOSEPH CERVERA

DESPATX Y FABRICA: Arrabal de Caputxins (Tortosa)

S'encarrega la casa de tota classe de treballs y objectes refractaris tals com msons, toros, tobots, fornys y gresols pera fabricas de gas, de sulur carbó, de blanc de zine, refinació de sofres y demés industries.

També s' dedica a la construcció de fornys y gresols pera la fundició de metalls com fogons pera gastar carbó de cok pera fer bugada, planxar y cuinar.

La renombrada sastreria

LA TIJERA DE ORO

propie de D. Fernando Colomé ha rebut gran cantitats de generos de alta novetat que podrá donar a preus molt barats pera convencers no hi ha com visitá son establiment.— Pont Pedra, núm. 1 y San Roc núm. 2.

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT

DE TOTES CLASSES

Sabates y botines d' hivern

Confecció esmerada pera ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREUS FICOS VENTES AL CONTAT.

Plaça de la Seo y Arc del Rumen

TORTOSA

L' Administració de la Veu de la Comarca facilitarà Catecismes de la Doctrina Cristiana compostos per lo P. FR Pere Vives (traduits de la llengua casellana a la catalana pera major profit de las ánimes del Bisbat de Tortosa l' any 1817 per ordre del Illustriíssim Senyor Bisbe D Manuel Ros de Medranc) al preu de 2 pessetas lo cent el text y 5 pessetas ab la explicació.

Igualment se facilitaran noticies de tot quant s'ha publicat y vá publicantse en llengua catalana en particular las obras de quinas se'n ha ocupat la Veu en sas columnas

Joseph M. Cartes Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Plaça de la Constitució 7-1.º—(cantonada de la ravestia del Angel) TORTOSA.

DISPONIBLE

Horas d' arribada y surtida de Trens Coches correus, Ordinaris y Recadés d' aquí Tortosa.

	Mati	Arriba	Surt	Clase
712	De Barcelona a Valencia correu.	14 50	24 11	1.º 2.º 3.º
721	De Valencia a Barcelona correu.	2 10	2 27	1.º 2.º 3.º
1707	De Benicarló a Tarragona recadé.	6 56	6 56	2.º 3.º
730	De Tarragona a Valencia.	10 59	11 39	2.º 3.º
	Tarde			
702	De Barcelona a Valencia exprés.	1 16	1 21	1.º 2.º
711	De Valencia a Barcelona exprés.	4 00	4 05	1.º 2.º
1713	De Castelló a Tarragona (Mort a Tortosa) recadé.	6 40	6 00	2.º 3.º
1712	De Tarragona a Benicarló recadé.	8 37	9 02	2.º 3.º

Coches y Ordinaris

	Arriba	Surt
Hostal del Pont.—De la Cenja diari.	8h tarde	2h. trts
» Arnes dillums dimecres divendres.	8h. mt	3h. tart
» Aufara diari.	8h. mt	2h. tart
n Gandesa correu diari.	4h. mt	4h. tart
Hostal del Sol.—De la Cenja diari.	8h. mt	2h. tart
» Gandesa diari.	6h. mt	2h. tart
» Fresneda dillum y dijous.	8h. mt	3h. tart
» Vall de robles.	8h. mt	3h. tart
» Santa Barbara diari.	8h. mt	2h. tart
» Corbera dillums y dijous.	4h. mt	6h. tart
Hostal del Paradó.—Morella dillums y dijous.	3h. tart	6h. tart
» Godall diari.	8h. ts.	3h. tart
» Aldover »	8h. mt	2h. tart
Hostal de la Lluna.—De Xerta diari.	8h. mt	3h. tart
» Galera »	8h. mt	2h. tart
» Mas de Barberans diari.	8h. mt.	2h. tart
Hostal de la Granvia.—Perelló dillums y divendres	6h. ts.	1oh. m.
Hostal d' Abril.—Tivenys diari (dos ordinaris).	1oh. m.	2h. tart
» Prat de Compte dijous.	4h. ta.	1oh. ma.

Tots los dies encarrecs pera Barcelona ab los trens expressos — Andreu Canyellas y J. quatre cantons casa Calduc (couré)

BANYS Y AIGUAS FERRUGINOSAS DE
ESPLUGA DE FRANCOLI
a 10 minuts de Poblet; estació de F. C. de Lleida a Reus y Tarragona.

Balneario de 1.º ordre a carrec dels propietaris nou. Se vey de fonda inmillorable. Nombrosos xalets y habitacions amobladas y ab cuyna, pera familias. Quatre trens diaris. Iglesia, Telefon, Sarvey de carruatjes de n Palau y Tarés.

Aquestas aigues ferruginosas no tenen rival pera regularisar las épocas menstruales y pera curar l' anemia, neurasteni, cloresis, escrofulas, linfatisme, dispepsias atónicas, histerisme convalescencias etcétera.

Pera llogar xalets y demanar informes: a Barcelona Plaça Catalunya 4, 1.º 1.º y a l' Espluga Srs. Civit germans Administradors del balneari.

DISPONIBLE